

POZNAŃSKIE
AKADEMICKIE
SEMINARIA
ARCHEOLOGICZNE

Zapraszamy na wykład:

dr hab. Sebastian Borowicz

Wydział Polonistyki UJ

**Aktywność ruchowa
jako jeden z przejawów
technologii memoryzacji
– wstęp do
badań nad atlasem
motorycznym człowieka
archaicznego**

15 października 2024 roku, godz. 16:30,
Sala 1.63 (Dziekańska), Collegium Historicum,
ul. Uniwersytetu Poznańskiego 7, 61-614 Poznań

Abstrakt

Otoczenie człowieka definiowane jest nie tylko przez rzeczy, ale także przez aktywność cielesną jednostek czy całych grup społecznych. Aby ułatwić spojrzenie na kulturę z perspektywy motorycznej możemy powiedzieć, że wytworzone i używanie przedmioty można sprowadzić do zapamiętanego, powtarzalnego układu określonych ruchów stanowiący performatyw rzeczy. Miecz jest więc nie tylko obiektem materialnym, ale i określoną sekwencją motoryczną, zależną od jego użycia. Taka sekwencja może być dzisiaj zarówno ucieleśniana, jak i utrwalana oraz udostępniana w postaci cyfrowego fantomu. W odniesieniu do badań nad kulturami starożytnymi, można powiedzieć, że na to, co nazywamy bezpośrednim siedliskiem człowieka, składały się nie tylko uchwytnie archeologicznie obiekty materialne (założenia urbanistyczne, artefakty), ale także mające efemeryczny charakter ruchy ciała – obiekty motoryczne. Takie podejście pozwala nam, między innymi, włączyć niematerialne dziedzictwo kulturowe człowieka do zasobu stricte archeologicznego i przestrzeni muzealnej.

Aktywność ruchowa nie dotyczy jednak wyłącznie wytwarzania i używania rzeczy (*chaine opératoire*, mikrotemporalność); jest to zagadnienie szersze, powiązane z technikami i sposobami posługiwania się ciałem – używając terminu M. Maussa. Ruch, podobnie jak język, percepcja sensomotoryczna czy materialne wytwory kultury nie jest neutralny kulturowo. Można też powiedzieć, że kultura archeologiczna nie znajduje się jedynie „na zewnątrz” człowieka, ale również „wewnątrz” – jest dosłownie osadzona w ciele i przejawia się w tym, jak i do czego ciało było używane. To, jak chodzono, siadano, witano się i pozdrawiano stanowiło rodzaj niematerialnego zasobu kulturowego współtworzącego rzeczywistość człowieka archaicznego. Zasób ten – w proponowanym ujęciu przyjmujący postać atlasu w celu badawczego uporządkowania – był jednocześnie nośnikiem określonych wartości czy norm przekazywanych międzypokoleniowo. Ten aspekt aktywności motorycznej człowieka wiąże się więc bezpośrednio z technologiami memoryzacji właściwymi społecznościom przedfilozoficznym, z których jedną z najlepiej rozpoznanych jest ta związana z eposem.

W ramach niniejszego seminarium chciałbym przedstawić założenia metodologiczne projektu Atlas motoryczny człowieka archaicznego zainicjowanego w tym roku przeze mnie na Wydziale Artes Liberales Uniwersytetu Warszawskiego. Projekt ten dotyczy aktywności ruchowej jako jednego z kanałów służących przekazywaniu tradycji, równoległego np. do eposu. Chciałbym również przedstawić wyniki badań terenowych przeprowadzonych w Mykenach, Tirynsie oraz Pylos przez zespół badawczy Atlasu. Badania te dotyczyły wstępnego rozpoznania relacji ruch – przestrzeń architektoniczna oraz roli założeń urbanistycznych jako środka wdrażania i performatywnego przekazywania wiedzy społecznej

Kontakt z prelegentem:
sebastian.borowicz@uj.edu.pl